

Inspektion av arkivvården vid AB Svensk Bilprovning den 20 augusti 2013

Närvarande

Från AB Svensk Bilprovning:

Kvalitets- och miljöchef

Internrevisor

Från Riksarkivet

Ian Fallenius

1. Sammanfattning

Utkastet till arkivförteckning från 2005 är inte färdigställt och det får antas finnas ytterligare typbesiktningshandlingar som ska förtecknas.

Det saknas dokumenterad strategi och planering för bevarande av elektroniska handlingar.

2. Inledning

Av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 2 kap. 4 § framgår att tryckfrihetsförordningens bestämmelser om handlingsoffentlighet hos myndigheter i tillämpliga delar ska gälla också hos de organ och i de verksamheter som anges i bilagan till lagen. Enligt bilagan gäller handlingsoffentlighet hos besiktningsorgan enligt fordonslagen (2002:574) i verksamhet avseende fordonskontroll enligt samma lag. Enligt arkivlagen (1990:782) 2 § gäller denna även för arkiv hos sådana organ till den del arkivet härrör från den verksamhet som avses i bilagan. Riksarkivet besökte därför den 13 mars AB Svensk Bilprovningens station i Kramfors och den 20 augusti 2013 huvudkontoret i Kista för att genomföra en inspektion av arkivvården.

3. Inspektionen

3.1 Avgränsning

AB Svensk Bilprovning (Bilprovningen) bildades 1963 och har fr.o.m. 1964 utfört den obligatoriska periodiska kontrollbesiktningen av registrerade motorfordon. Svenska staten hade huvudinflytandet i bolaget medan övriga ägare var branschorganisationer och bilförsäkringsbolag. Bilprovningens monopol på kontrollbesiktning upphörde 2010, delar av verksamheten såldes 2012-2013 och Bilprovningen är nu ett helstatligt bolag. Alla handlingar inkomna och upprättade före den 1 mars 2012 hör till Bilprovningens arkivbildning, medan yngre handlingar i nordöstra respektive sydvästra stationsgrupperna hör till de nya bolagen (Opus Bilprovning AB respektive Besikta Bilprovning AB).

Äldre styrelseprotokoll m.m. handlingar har deponerats hos Centrum för Näringslivshistoria (ref. SE/CFN/ASB_1-0); dessa omfattas inte av handlingsoffentlighet.

Verksamheten typbesiktningar upphörde enligt uppgift hos Bilprovningen 2003.

I arkivplanen (se 3.3 nedan) omnämns under 1.1 även tilldelningsbeslut som allmänna handlingar. Före omorganisationen var Bilprovningen en s.k. upphandlande enhet enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling 2 kap. 12 § och 19 § 2. Handlingsoffentlighet enligt tryckfrihetsförordningens bestämmelser gäller dock endast i verksamhet avseende fordonskontroll enligt fordonslagen. I lagen om offentlig upphandling 9 kap. 13 § finns däremot vissa bestämmelser om bevarande av handlingar hos upphandlande myndigheter som inte omfattas av arkivlagen.

I arkivplanen omnämns som allmänna handlingar några handlingstyper som nog inte hör till en mera strikt definition av ”verksamheten fordonskontroll”, t.ex. årsredovisningar, samlad central information till PLC.

3.2 Ansvar och organisation

Kvalitetschefen har ett samordningsansvar avseende arkivvård medan internrevisorn har fastställt arkivplanen. Av arkivplanen ska sedan framgå vilken funktion eller process som ansvarar för respektive handlingstyp. På stationerna är platschef arkivansvarig medan teamledare har praktiskt ansvar för att iordningställa handlingar för leverans till distansarkiv (Recall) och för att verkställa gallring.

I samband med omorganisationen 2012 har rutinerna gått igenom och arkivplanen uppdaterats.

3.3 Styrdokument

I Bilprovningens arkivplan (dokumentid VM0710JEW11162725) listas handlingstyper, på papper såväl som digitala, enligt följande struktur:

- 0. Övergripande frågor
 - 0.1 Ledningen
 - 0.2 Övrigt
- 1. Administration och support
 - 1.1 Ekonomiavdelningen
 - 1.2 IT-avdelningen
 - 1.3 Informationsavdelningen
 - 1.4 Kvalitet och miljö
 - 1.5.1 Anläggning och fastigheter
 - 1.5.2 Marknad
 - 1.5.4 HR
- 2. Besiktningsverksamheten

- 2.1 Centralt
- 2.2 Fältverksamheten
- 3. Övrigt
 - 3.1 Fältverksamheten

Angående de uppräknade handlingstyperna anges det i planen om de är allmänna eller ej, bevarande eller gallringsfrist, ev. hänvisning till regler, samt typ av förvaringsenhet. Av 130 identifierade handlingstyper anges 19 vara allmänna handlingar; 9 av dessa återfinns under avdelning 2.2 Fältverksamheten.

3.4 Arkivbildning

Besiktningshandlingar framställs och hanteras främst digitalt, besiktningssprotokollen skapas i produktionsdelen av Bilprovningens system och utgör den volymmässigt i särklass största delen av den digitala arkivbildningen. Vid besiktning används handdator som sedan dockas mot stationär dator och Bilprovningens system. Uppgifter rapporteras till Transportstyrelsen och besiktningssprotokoll skrivs ut på papper.

Ett ärendehanteringssystem, Synergi, inkluderar även diarieföringsfunktion för ”registrering av allmänna och viktiga handlingar”.

Av de handlingar som ska bevaras för framtiden upprättas endast tekniska handböcker, vilka sedan 2000 endast upprättas i elektronisk form. Handböckerna upprättas, fastställs, sprids och arkiveras i ett dokumentbibliotek i en applikation av Lotus Notes (IBM Notes). Alla äldre versioner av handböcker ska sedan 2000 enligt uppgift finnas bevarade i systemet, tillgängliga för dem som har behörighet att se dessa.

Drift, lagring och backup av systemet sköts av Tieto.

Bilprovningen kunde inte presentera någon strategi eller planering för bevarande enligt Rikssarkivets föreskrifter om elektroniska handlingar RA-FS 2009:1, 3 kap.

3.5 Gallring

Bevarande och gallring av besiktningshandlingar regleras i Rikssarkivets föreskrift RA-MS 2005:51, ändrad och omtryckt 2011:3. Där nämns tolv olika handlingstyper, både papper och digitala. Tre av dessa ska bevaras för framtiden: typbesiktningar, tekniska handböcker samt automatiserad förteckning över handböcker. Övriga nio handlingstyper ska gallras med olika frister, t.ex. kontrollbesiktningssprotokoll efter tre år, registreringsbesiktningssprotokoll med underlag efter åtta år.

Gallringsföreskriften har implementerats i Bilprovningens arkivplan där fristerna nämns i en särskild kolumn. Av planen framgår även att gallringsbara handlingar antingen förvaras lokalt på stationerna tills de gallras (t.ex. mopedbesiktningss-

handlingar) eller först lokalt och efter viss tid hos Recall (t.ex. registreringsbesiktningshandlingar) där de gallras.

3.6 Arkivredovisning

Bilprovningen har en arkivbeskrivning ”Allmänna handlingar hos Bilprovningen 1963-2004” (2005-06-13) upprättad av en konsult hos Recall. Denna är korrekt uppställd och behöver bara kompletteras på vissa punkter, t.ex. så hade gallringsföreskriften RA-MS 2005:51 inte beslutats ännu när arkivbeskrivningen upprättades. Här behöver även ges information om hur inventeringsrapporterna enligt nedan ska läsas.

Med arkivbeskrivningen togs det även fram ett utkast till arkivförteckning (2005-04-27) avseende typbesiktningshandlingar och tekniska handböcker. Detta är dock inte komplett, av ett e-postmeddelande från konsulten 2005-06-13 framgår i vilka delar arkivet måste inventeras och hur serierna med typbesiktningshandlingar ska kompletteras.

Recall upprättar även inventeringsrapporter över de arkivlådor som levererats dit. Stationerna packar pärmar i Recalls arkivlådor (30 eller 50 liter) och sätter på förtryckta etiketter med RFID-koder. När lådorna kommer till Kumla läser Recall av koderna och skickar inventeringsrapporter som excelfiler till Bilprovningens huvudkontor. I dessa rapporter listas för varje låda bl.a. kundnummer och namn, behållarekod och typ, destruktionsdatum, pärmkod och tidsomfång. Rapportens beskrivning av lådornas innehåll är dock knappast självförklarande utan det behövs ytterligare information för att handlingar ska vara sökbara.

3.7 Arkivförvaring

På stationerna saknas arkivlokaler motsvarande föreskrifterna enligt RA-FS 2013:4. I stället skickas pappershandlingar, både gallringsbara och bevarandehandlingar, direkt från stationerna till Recalls anläggning i Kumla. (Före flytten till Kista 2012 förvarade Bilprovningen mera pappershandlingar i sina lokaler; numera är det enligt arkivplanen endast årsredovisningen som ska arkiveras på papper på huvudkontoret.)

På huvudkontoret förvaras även ett antal s.k. öppna ärenden som har hämtats in från de sålda stationerna. Detta är vanligtvis oavslutade registreringsbesiktningar som stationerna därför inte kunnat skicka till Recall. Somliga av dessa är enligt uppgift flera decennier gamla.

I Riksarkivet

Ian Fallenius
1:e arkivarie